

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ПІДВИЩЕННЯ ЯКОСТІ ВИЩОЇ ОСВІТИ

1. Навіть за умови величезного попиту на вищу освіту, нових зусиль по спрощенню доступу до неї, лічених років буде досить, щоб поставити ті заклади, які не скоцентрують свої інтелектуальні, організаційні та фінансові ресурси на вирішенні завдання досягнення *вищої якості освіти*, у вкрай важке становище. Саме поняття якості найкращим чином охоплює всі основні функції та напрями діяльності по вдосконаленню вищої освіти: якість викладання, практичної підготовки та наукових досліджень, навчальних програм, якість підготовки студентів, відповідної інфраструктури, менеджменту навчального закладу. Саме якість виступає як інтегральний показник оцінки діяльності навчальної установи, найважливіший чинник формування її іміджу в академічному середовищі та суспільстві в цілому.

Той навчальний заклад, який не продемонструє реального прогресу в підвищенні якості підготовки, використання сучасних методів навчання, спочатку втратить найбільш підготовлену, а частково також і заможну частину абітурієнтів, по-друге, позбавить себе перспектив розвитку і, нарешті, прийде до прогресуючої деградації того навчального процесу, який має сьогодні, внаслідок втрати кращих викладачів, неминучого падіння рівня навчальних вимог та морального розкладу колективу

2. *Глобалізація* легко проникає крізь державні кордони. Оскільки глобалізаційний процес нерозривно пов'язаний з швидким просуванням до ринку, слід звернути увагу на особливість вищої освіти як товару. Адже освіта є дуже вигідним і незвичайним товаром. Цей товар є приватною власністю освіченої особистості і в той же час — суспільною власністю, бо приватна власність особистості реалізується у суспільних відносинах. Як увійти до світового освітнього простору, не втративши найкращі досягнення минулого?

3. Одним з сучасних напрямків активізації навчального процесу можна вважати систему *дистанційної* вищої освіти, яка є, звичайно, колосальним кроком вперед в інформаційному забезпеченні навчального процесу. Але хто наслідиться сказати, що така система навчання краща, ніж можливість поєднання комп'ютерного навчального забезпечення з безпосереднім контактом з ви-

сококваліфікованими викладачами? Цей безконтактний метод — не від хорошого життя, а неминучість, зумовлена зростанням потреб у вищій освіті і неспроможністю традиційним способом задовольнити ці потреби. Тому цю систему треба розглядати не як особливу форму навчання (таке в принципі можливо у виключних випадках), а як додаткові освітні послуги, які надаються переважно «дорослим» студентам.

4. Для того, щоб не скомпрометувати саму ідею системи дистанційної освіти, надзвичайно важливо забезпечити *високу якість* всіх її складових. Це стосується як змісту лекцій, тестів, завдань тощо навчальних курсів, так і можливостей технічної бази забезпечення такого навчання.

5. Однією з сучасних тенденцій вищої освіти є її *прагматизація* під впливом ринку, яка неминуче веде до спрощення, примітивізації. Тенденція прагматизації у навчальному закладі вимиває не лише так звані «непрофільюючі» знання, але й погіршує якість фундаментальної підготовки студента з профільюючих дисциплін, а значить — якість професійної підготовки. З іншого боку, це є позитивний процес стандартизації, ознака взаєморозуміння і узгодження різноманітних норм, правил життя в різних площинах, ефективне використання передових досягнень. Прагматизація визначає необхідність впровадження активних освітніх форм та методів навчання, серед яких впродовж останніх десятиліть найбільш цікавим, суперечливим і популярним став метод *ситуаційного навчання (або кейс-метод)*. Він суперечить класичній методології, протилежний їй і водночас є результатом якісного оновлення освітньої класики. У сучасних умовах цей метод поряд з іншими (імітаційні ігри, методи розвитку творчого потенціалу особистості тощо) дозволяє освоювати значні обсяги знань, формувати професійні якості студентів, налагоджувати ефективний контроль за ними. Це метод інтенсивної освіти, що мобілізує й активізує діяльність як викладача, так і тих, кого навчають. Разом з цим, не треба і переоцінювати його значення.

6. Слід звернути увагу на *суперечливість ситуації*: з одного боку, традиційний університет означає широку підготовку спеціаліста. З іншого боку, існуюча тенденція раціоналізації, прагматизації, економізації знання за рахунок вилучення з навчального процесу «непотрібного» знання, обмеження підготовки з суто професійної точки зору. Ця тенденція проявляється у вигляді тиску з боку набувачів знання, вже орієнтованих на жорсткі вимоги ринкових відносин, на забезпечення індивідуальної конкурентоспроможності на основі спеціалізації. У прискореному ритмі

сьогодення прагматизм виступає ефективним засобом професійного зростання. Класична широка освіченість втрачає на вазі. На це впливає не лише соціальна практика, але й процеси глобалізації у світі. Разом з цим саме глобалізація колосально розширює можливості університетів. Всесвітньо відомі університети стають все більш і більш інтернаціоналізованими, скидаючи у процесі розвитку національну уніформу.

О. К. Шафалюк, доцент кафедри маркетингу

ШЛЯХИ ВДОСКОНАЛЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ЕКОНОМІЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ

Протягом останнього десятиріччя конкурентні переваги вітчизняних державних економічних вузів, сформовані за радянських часів (наявність виключних прав та протекціонізм держави, розвинута матеріальна база, кваліфіковані кадри, методологія освіти, позитивний імідж), багато в чому втрачені.

Визначення цільових результатів-орієнтирів реформування навчальної діяльності економічних університетів сьогодні є запорукою розробки і реалізації успішної стратегії лідерства.

Так, успіх програм підготовки фахівців за форматом MBA багато в чому зумовлений правильним визначенням трьох ключових областей результатів навчання слухачів. Саме це забезпечує організаторам MBA-освіти економію витрат (внаслідок оптимізації кількості і систематизації змісту дисциплін) і ефективність їх випускникам, які в ідеалі ще до початку навчання мають досвід роботи в бізнес-середовищі.

Вбачається, що укрупнення та систематизація дисциплін університетської освіти, у відповідності до вимог Булонської декларації, також має базуватися на чіткому виділенні трьох угруповань дисциплін сучасної і ефективної економічної освіти:

1) блок загальної університетської підготовки — опанування знань і навичок щодо організації розумової діяльності, системного мислення, здобуття нових знань, підвищення загальнокультурного рівня;

2) блок управлінської підготовки — знання і навички щодо системного керівництва персоналом, проектами, бізнес-процесами;

3) блок фахової підготовки — поглиблення знань і навичок відповідно до фахового спрямування.